

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет

ПЕРЕКЛАДАЦЬКІ ІННОВАЦІЇ

МАТЕРІАЛИ XIV ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

(Суми, 22 листопада 2024 року)

Суми
Сумський державний університет
2024

Перекладацькі інновації : матеріали XIV Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції, м. Суми, 22 листопада 2024 р. / редкол.: С. В. Баранова, І. К. Кобякова, О. В. Бровкіна та ін. – Суми : Сумський державний університет, 2024. – 251 с.

У матеріалах подані тези XIV Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції «Перекладацькі інновації». До збірника увійшли наукові дослідження, присвячені актуальним проблемам сучасного перекладу, мовознавства, лінгвістики, стилістики, методики та методології сучасних літературознавчих досліджень.

Для мовознавців, перекладачів, викладачів і студентів філологічних та перекладацьких факультетів.

матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції викладачів і студентів ДДПУ, учителів та учнів загальноосвітніх закладів (м. Слов'янськ, 22–24 квітня 2014 р.) / відп. ред. Н. М. Маторіна. Слов'янськ : Донбаський дер. пед. ун-т, 2014. Вип. 6. С. 58–62.

2. Підгорна Т. В. Проблема передачі сленгізмів у дубльованому перекладі американського серіалу «Пуститися Берега»: автореф. дип. роботи на здобуття освітнього ступеня «магістр»: спец. 035 «Філологія» / Т. В. Підгорна, ЧНУ ім. Петра Могили. Миколаїв, 2021. 14 с.

3. Даниленко В. П. Теоретичні та практичні аспекти нормалізації наукової термінології // Мовознавство. 2013. № 6. С. 16–21

СТРАТИФІКАЦІЯ КОМІЧНОГО У ВІЙСЬКОВИХ МЕМАХ

Книга К. А.

Науковий керівник – канд. філол. наук, доцентка Прокопенко А. В.

Сумський державний університет

У сучасному світі соціальні мережі стали безмежним простором для вираження емоцій, переконань та ідеологій. Користувачі Інтернету взаємодіють один з одним за допомогою різноманітних засобів, серед яких особливе місце займають меми (зображення і тексти, що швидко поширюються і стають віртуальними символами певних ідей, культурних норм і стереотипів).

в контексті військової тематики меми можна визначити не лише носіями гумору та іронії, але й важливим засобом глибокого вираження соціокультурних ідей та ставлення до подій, пов'язаних із військовими конфліктами.

Меми – це "одиниці цифрового контенту зі спільними характеристиками, які створюються у взаємній свідомості та поширюються, імітуються та трансформуються багатьма користувачами в Інтернеті". Але "меми – це більше, ніж інтернет-гумор; дослідження показують, що вони функціонують завдяки привласненню та опору домінуючим медіа-повідомленням, розширюючи розуміння того, як меми функціонують у медіакulturі участі" [1]. Меми використовуються не лише для розваг у поп-культурі чи мистецтві, їх також використовують у політиці, місцевих і міжнародних виборчих кампаніях і демонстраціях.

Мемі виступають ефективною зброєю в інформаційній війні, змінюючи світогляд та цінності, нав'язуючи бажану картину світу та намагаючись створити нові думки. За допомогою мемів можна легко маніпулювати свідомістю людей і схилити їх на свій бік. Як би негативно це не звучало, але мем-зброя має на меті не лише руйнування, а й піднесення. Наприклад, щоб підняти бойовий дух або настрої використовують фразу: "Мем смішний – ситуація страшна, але хоча б з гумором" [3].

Проаналізувавши види комічного, які користувачі використовують у мемах, можна дійти висновку, що частіше за все фігурують гумор (наприклад: "*Russia: Let us take our capital. Ukrainians: Best I can do is Molotov Cocktail*"), сарказм (зображення темношкірого хлопця у військовій формі з написом "*Zelenskiy.Netflix*", приклад 2), порівняння (зображення В. Зеленського у військовому спорядженні й американського політика в діловому костюмі з написом: "*Spot the difference*"), чорний гумор (мем із синицею, яка направляє пістолет зі словами: "*Say palanytsya or die*" (приклад 1) або мем, на якому зображений В. Залужний, Головнокомандувач Збройних сил України, з написом: "*Частково мобілізовані росіяни дуже скоро повернуться додому. ... Частково...*"). Тобто, найбільш популярним є використання гумору, сарказму й чорного гумору в обох лінгвокультурах (наприклад, на мемі зображена українська жінка на городі, яка кричить на проїжджаючий повз танк: "*Куди преш, москалю?! Я тут вже грядку скопала!*". Або зображення персонажа із мультфільму "Губка Боб", який читає книгу і в нього розбігаються очі між реченнями "*putin`s orders and common sense*". Переклад: "накази путіна й здоровий глузд").

Менш популярним є анекдот (наприклад, мем із написом: *"А для чого вони нам по телевежі вдарили? Вони думають, ми новини по телевізору дивимося, як і вони?"*). Карикатура та іронія знаходяться нижче всіх, вони не користуються особливою популярністю в соціальних мережах (наприклад, мем із карикатурою на путіна, який кричить: *"Хлопці! Я теж хочу до вас на вибори!"*).

Основні спільні риси між українськими та американськими мемами на військову тематику можна описати так: обидва типи мемів використовують гумор, чорний гумор, сарказм, іронію та інші прийоми, щоб висловити своє ставлення до війни, політики, суспільства, культури тощо; обидва типи мемів також використовують різні формати, такі як зображення, текст, колажі, тощо; обидва типи мемів також мають свої символи, персонажі, сленг, жаргон, референси, які відображають їхню культурну особливість та ідентичність.

Відмінності: українські меми на військову тематику більш пов'язані з реальними подіями, які відбуваються в Україні, такими як анексія Криму, війна на Донбасі, вторгнення Росії в 2022 році тощо. Українські меми також більш виражають патріотизм, солідарність, опір, гордість, надію, сміливість, жертвовність тощо. Американські меми на військову тематику більш пов'язані з абстрактними ідеями, такими як свобода, демократія, права людини, міжнародний порядок, глобалізація тощо. Американські меми також більш виражають критику, сатиру, скептицизм, цинізм, песимізм, апатію, індиферентність тощо.

Кожен військовий конфлікт має реальний і медіа/культурний (дискурсивний) вимір. Ці два виміри переплітаються. Останнім часом дослідники конфліктів почали цікавитися не лише жорсткими політичними питаннями, але й культурою, ідентичністю та цінностями, які відіграють важливу роль у розгортанні війни та створюють семіотичний контекст, який вирішальним чином впливає на політичну ситуацію [2].

Вивчення видів комічного в англійських та українських мемах довело, що гумор є невід'ємною складовою сучасних мемів на військову тематику. Так, в американських соцмережах найчастіше використовується сарказм, а в українських – гумор.

Дослідження вказує на важливість використання мемів як інструменту для вивчення культурної та соціальної динаміки. Вони відображають не тільки гумористичний аспект, а й напрямок

громадської думки щодо важливих подій, які є предметом суспільного обговорення.

1. Semotiuk O., Shevchenko V. To make fun of power: political cartoons and memes about President Zelensky. Quantitative and qualitative analysis. *The European Journal of Humour Research*. 2022. No. 10.
2. Ukraine: Humour as a Weapon of War. *Zentrum für Osteuropa- und internationale Studien (ZOiS)*. URL: <https://www.zois-berlin.de/en/publications/zois-spotlight/ukraine-humour-as-a-weapon-of-war>
3. Меметика у війні: як меми стають зброєю – Press Association. *Press Association*. URL: <https://pressassociation.org.ua/ua/memetika-u-vijni-yak-memi-stayut-zbrocyu/>

МАНІПУЛЮВАННЯ ЛЮДСЬКОЮ СВІДОМІСТЮ (ЛІНГВІСТИЧНИЙ АСПЕКТ)

Куц Д. В.

*Науковий керівник – канд. філол. наук, доцентка Бровкіна О. В.
Сумський державний університет*

Мовні маніпуляції – потужний інструмент впливу на людську свідомість, оскільки вони здатні непомітно, але ефективно формувати і змінювати уявлення громадськості про події, явища чи політичні рішення. Основний механізм полягає в ретельно продуманому підборі слів, виразів та мовних конструкцій, які створюють відповідний емоційний і когнітивний відгук. Вони допомагають формувати у людей певну картину світу, яка не завжди відповідає дійсності, але водночас виглядає цілком логічною та прийнятною.

Особливо актуальними мовні маніпуляції стають у періоди соціальних та політичних конфліктів, коли боротьба за контроль над інформаційним простором набуває особливого значення. Саме в такі моменти використання евфемізмів, підміна понять, пропаганда, риторичні звернення та метафори – ключовий інструмент для впливу на маси. Ці прийоми дозволяють політикам, урядовцям, а також іншим впливовим суб'єктам подавати інформацію під певним кутом, формуючи в людей сприйняття подій так, як це вигідно тим, хто використовує такі методи. Наприклад, за допомогою зміни акцентів або